

Spelling op maat 3

De programma's Spelling op maat 1, 2 en 3 vormen een complete leerlijn voor de spelling die op de basisschool moet worden aangeleerd. Spelling op maat 3 is het derde deel van deze leerlijn.

Welk woord is **GOED**?
kleinigheid
kleinigheid
kleinighjd

Welk woord is **GOED**?
stiefvader
stiefvaader
stfvader

Welk woord is **GOED**?
vermicellie
vermiselli
vermicelli

station + chef =

laser + straal = |

Klik op de lettergreep die de klemtoon heeft

pie-ke-ren

pu-bliek

di-plo-ma

Wanneer je aangeeft van wie iets is, gebruik je vaak een -s. Als je een woord verkeerd uit kunt spreken, of als het op een y eindigt, schrijf dan een apostrof, anders niet:

Anna's hoed, Otto's auto, baby's huidje

Zonder apostrof: **Renés kleren**, **Annekes boek**
Je kunt het niet verkeerd uitspreken.

Doelgroepen Spelling op maat 3

Dit programma is gemaakt voor leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool, alle niveaus van het vmbo en mbo 1 en 2.

Omschrijving Spelling op maat 3

De rubrieken zijn opgebouwd naar moeilijkheid, op basis van de lestofindeling die in de meeste methodes voor het basisonderwijs gevolgd wordt. De opbouw is cumulatief, dat wil zeggen: wat eerder behandeld is, wordt bekend verondersteld. Het is daarom niet aan te raden hier en daar een los onderwerp uit het programma te halen, zonder dat het voorgaande behandeld is.

Aangenomen is dat in groep 4, 5 en 6 de regelmatige en minder regelmatige koppelingen tussen klanken en letters is aangeleerd, dat de leerling inmiddels weet dat voor het spellen goed naar de klanken luisteren niet voldoende is. Er wordt immers soms enigszins afgeweken van wat je hoort en één klank wordt soms op verschillende manieren gespeld (g/ch, ei/ij, au/ou). Bovendien moeten op de voorlopige klankvorm soms orthografische regels worden toegepast om bij de juiste spelling terecht te komen. In Spelling op maat 1 zijn de verlengingsregel, en de regels van klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling behandeld. Deze drie regels worden in Spelling op maat 2 herhaald. Bovendien besteedt dit programma onder andere aandacht aan de spelling van de ee-klank, de

afwisseling s/z en f/v, de spelling van het meervoud van zelfstandige naamwoorden, de hoofdletters en het al dan niet aaneenschrijven van woorden.

In de Spelling-op-maat-programma's is geprobeerd de regelmatigheden in de opbouw van de Nederlandse woorden zo veel mogelijk expliciet aan te geven. Vaak gaat het daarbij om statistische verschijnselen die een goed spellende leerling zelf al snel ontdekt, maar een zwakke speller niet. Bijvoorbeeld dat de op het eind van een woord en in een beklemtoonde lettergreep de ie-klank meestal als ie geschreven wordt. Via verhaaltjes waar woorden met een bepaalde spelling in voorkomen (bijvoorbeeld woorden met ei of woorden met au) wordt het inprenten van woorden ondersteund en via beelden het onthouden van de spelling van achtervoegsels. In tegenstelling tot veel spellingmethodes worden in de op-maat-programma's ook verschijnselen gepresenteerd die te maken hebben met de bouw van de Nederlandse woorden; de voor- en achtervoegsels en de bouw van samenstellingen.

In Spelling op maat 3 wordt in de eerste rubrieken opnieuw aandacht besteed aan drie belangrijke spellingregels, die voor veel leerlingen jarenlang lastig blijven. Rubriek A gaat over de regels van klinkerverenkeling en medeklinkerverdubbeling; in rubriek B wordt opnieuw de verlengingsregel behandeld. In beide rubrieken zijn moeilijke en wat langere woorden gebruikt. In rubriek C komt vervolgens de spelling van de ie-klank aan de orde. De regels voor deze spelling zijn ingewikkeld en er zijn nogal wat uitzonderingen. Rubriek D gaat over de spelling van stoffelijke en gewone bijvoeglijk naamwoorden. Daarvoor moet de leerling eerst zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden leren onderscheiden.

Rubriek E behandelt opnieuw een woordbouw-onderwerp: naast de uitgangen -teit en -heid komen nu ook -tie en -isch aan de orde. Ook rubriek F gaat specifiek over woordbouw: de spelling van samenstellingen als handdoek, verruimen, veranderen, ontdekken. Rubriek G gaat vervolgens over woorden die op -aal en -eel eindigen (lineaal, materieel) en verbuigingen daarvan (linealen, individuele) en rubriek H gaat over het gebruik van de apostrof bij het meervoud van zelfstandige naamwoorden (kassa's, hobby's), bezitswoorden (Bruno's baard, maar: Linettes voet) en afkortingen (sms'je, tv'tje).

In rubriek I wordt het onderscheid tussen spellingen met Y, I of IE (psychisch, mysterie) en KS of X (ekseem, extreem) behandeld en rubriek J gaat over trema-gebruik (vegetariër, drieën, bacteriën). De rubrieken K en L behandelen respectievelijk de tussenletters s (Stationsstraat) en -e- of -en- (zonschijn, paddenstoel). Tot slot worden twee rubrieken besteed aan de overgebleven leenwoorden: rubriek M gaat over de Engelse leenwoorden (grapefruit, captain) en rubriek N over de Franse leenwoorden (asperge, chauffeur).

Elke rubriek bevat een aantal oefeningen (maximaal 9). De reeks oefeningen binnen de rubriek heeft eveneens een opbouw naar moeilijkheid. In de eerste oefeningen worden vaak deelonderwerpen behandeld en in latere oefeningen komt de totale stof bij elkaar. De laatste oefening van elke rubriek is meestal een woorddictee met uitgebreide feedback waarin alle stof voorkomt die in die rubriek geoefend is. Deze oefening kan dan ook goed als toets gebruikt worden.

Veel oefeningen hebben een 'levend' karakter, dat wil zeggen: ze behandelen wel telkens dezelfde lesstof, maar met wisselende woorden en zinnen.

Hieronder volgt een opsomming van de onderwerpen. Onder 'leerjaar' is aangegeven in welke groep begonnen wordt met het aanleren van deze stof. In veel gevallen wordt de stof in hogere groepen opnieuw geoefend.

Rubr	Lesstof	voorbeeld	groep
A	enkel of dubbel	madelief-batterij-ideetje	7
B	d/t p/b	acherstand-eindproduct	7
C	i of ie	actief-visite-mini	7
D	stoffelijk bijv nw	wollen-kartonnen	7
E	tie/isch/teit/heid	politie-praktisch	7
F	opbouwwoorden	ruwweg-verruimen	7
G	-aal (-ale) en -eel (-ele)	materiaal-individuele	7
H	apostrof	baby's huidje-sms'je	7
I	x/ks, y/i/ie	box-boksen-baby	8
J	trema	vegetariër-ruïne	8
K	tussenletter s	Stationsstraat-hartslag	8
L	tussenletter e/en	pannenkoek-maneschijn	8
M	Engelse leenwoorden	baby-team-jack	8
N	Franse leenwoorden	bureau-douche-militair	8
O	eigen oefeningen		

Zowel allochtone als niet-allochtone leerlingen kunnen met dit programma hun voordeel doen. Buiten het programma valt de stof van het aanvankelijke spellen, waarin het verband tussen klanken en letters wordt aangeleerd en ook het grootste deel van de inprentwoorden. Wel komen in het programma enkele inprenttechnieken aan bod, waarmee op een tamelijk willekeurig corpus van woorden geoefend wordt.

Het lesbestand Spelling op Maat 3 bestaat uit 93 oefeningen, onderverdeeld naar onderwerp. In totaal zijn in dit lesbestand 2727 opdrachten verwerkt en er zijn 164 ingesproken uitlegschermen.

Overzicht van de oefeningen van Spelling op maat 3:

Rubriek	Oefening	Type
A rover en dubbelaar	1. Rover en dubbelaar	Meerkeuze
	2. Rover en dubbelaar in rij	Rijen
	3. Herken het goede woord	Meerkeuze
	4. Haaien	Wijzig tekst
	5. Woorddictee	Open vraag
B verlengingsregel	1. D of T in rij	Rijen
	2. Herken het goede woord	Meerkeuze
	3. Spinnen	Wijzig tekst
	4. Goede woorden zoeken	Stenen
	5. Woorddictee	Open vraag
C I/IE	1. I/IE – eind van woord	Rijen
	2. I of IE	Meerkeuze
	3. Klemtoon aanwijzen	Wijs aan in zin

	4. I/IW middenin – stap voor stap	Meerkeuze
	5. I/IE – kies uit twee	Meerkeuze
	6. I/IE – kies uit drie	Meerkeuze
	7. I/IE in rij	Rijen
	8. Woorden in tekst	Wijzig tekst
	9. Woorddictee	Open vraag
D stoffelijk bnv	1. Zelfstandig naamwoord	Stenen
	2. Bijvoeglijk naamwoord	Wijs aan in tekst
	3. Stoffelijk of niet	Rijen
	4. Juiste vorm kiezen	Meerkeuze
	5. Woorddictee	Open vraag
E TIE/ISCH/TEIT/HEID	1. TIE of ISCH	Rijen
	2. TEIT of HEID	Rijen
	3. TIE-ISCH-TEIT-HEID	Meerkeuze
	4. Onweer	Wijzig tekst
	5. Herken het goede woord	Meerkeuze
	6. Tien goede woorden	Stenen
	7. Woorddictee	Open vraag
F opbouwwoorden	1. Woorden splitsen	Meerkeuze
	2. Enkel of dubbel in samenstelling	Rijen
	3. Kies uit twee	Meerkeuze
	4. Heksen	Wijzig tekst
	5. Herken het goede woord	Meerkeuze
	6. Goede woorden zoeken	Stenen
	7. Woorddictee	Open vraag
G AAL en EEL	1. Woord afmaken	Open vraag
	2. Welk woord is goed?	Meerkeuze
	3. Woorddictee	Open vraag
	4. AAL en EEEL in rij	Stenen
H apostrof	1. Meervoud maken	Open vraag
	2. Van wie is het?	Open vraag
	3. Met of zonder apostrof	Rijen
	4. Tien woorden met apostrof	Stenen
	5. Woorddictee	Open vraag
I X(ks), Y(ie)	1. Y of IE/I in rij	Rijen
	2. Tien goede woorden	Stenen
	3. X of KS in rij	Rijen
	4. Tien goede woorden	Stenen
	5. Kies uit twee	Meerkeuze
	6. Tweelingen	Wijzig tekst

	7. Herken het goede woord	Meerkeuze
	8. Woorddictee	Open vraag
J trema	1. Kies uit twee	Meerkeuze
	2. Tien woorden met trema	Stenen
	3. Met of zonder trema	Rijen
	4. Herken het goede woord	Meerkeuze
	5. Vegetariër	Wijs aan in tekst
	6. Woorddictee	Open vraag
K tussenletter S	1. Samenstelling met S – 1	Open vraag
	2. Samenstelling met S – 2	Open vraag
	3. Kies uit drie	Meerkeuze
	4. Met of zonder tussen-s	Rijen
	5. Tien goede woorden	Stenen
	6. Woorddictee	Open vraag
L tussenletter E of EN	1. Samenstelling met E(N)	Open vraag
	2. Stap voor stap	Meerkeuze
	3. Hondentrimster	Wijzig tekst
	4. Kies uit twee	Meerkeuze
	5. Tussenletter E of EN	Rijen
	6. Kies uit drie	Meerkeuze
	7. Tien goede woorden	Stenen
	8. Woorddictee	Open vraag
M Engelse leenwoorden	1. Kies uit twee Engelse woorden	Meerkeuze
	2. Kies uit drie korte woorden	Meerkeuze
	3. Kies uit drie lange woorden	Meerkeuze
	4. Het internet	Wijzig tekst
	5. Tien goede woorden	Stenen
	6. Herken het goede woord	Meerkeuze
	7. Woorddictee	Open vraag
N Franse leenwoorden	1. Kies uit twee Franse woorden	Meerkeuze
	2. Kies uit twee – klinkers	Meerkeuze
	3. Kies uit drie – medeklinkers	Meerkeuze
	4. Kies uit drie – klinkers	Meerkeuze
	5. Tien goede woorden	Stenen
	6. De hik	Wijzig tekst
	7. Herken het goede woord	Meerkeuze
	8. Woorddictee	Open vraag
O eigen oefeningen	1. Eigen oefening – meerkeuze	Meerkeuze
	2. Eigen oefening – rijen	Rijen
	3. Eigen oefening – stenen	Stenen

